

כלכליסט

דו"ח קינן הוא בסטנדרט של "fake news"

דו"ח המדענים בראשות פרופ' אהוד קינן על הסכנה הטמונה לכאורה ממכל האמוניה במפרץ חיפה, זורה חול בעיני הציבור, בהטעה שיטתית ומכוונת שנועדה להשגת מטרה אחת – פגיעה בחיפה כימיקלים

עידו חורש 18.06.17 12:21

אנו נוטים להתרשם מבעלי תארים ונושאי משרות אקדמיות בכירות, בעיקר מאלו הבאים ממוסדות נחשבים. הם נתפסים אצלנו כמקור לידע וסמל לתבונה. מעטים ביננו מכירים את המערכת האקדמית לעומקה, ויודעים שגם בה פשה נגע השטחיות. לצערנו מתרבים המקרים שבהם גם מדענים בעלי שם, בין אם מתאוות פרסום ובין אם ממניעים עלומים אחרים, מאמצים סטנדרטים של "fake news".

• [בואו להתעדכן ולהגיב בפייסבוק של כלכליסט](#)

בחודשים האחרונים פרץ לחיינו פרופ' אהוד קינן מהטכניון, מי שעומד מאחורי דו"ח מכל האמוניה בהזמנת עיריית חיפה. הקורא את הדו"ח מוכה בהלם שכן זהו מסמך חמור ביותר. הדו"ח מציג רשלנות לכאורה בהגנת הרשויות על המכל, וליקויים קשים ביותר בתחזוקתו.

מסקנת כותבי הדו"ח היא שהמכל הוא סכנה מיידית על ביטחונם של רבבות אזרחים. מאז פרסום הדו"ח מרבה פרופ' קינן להתראיין ולפרסם מאמרי דעה המציגים את חיפה כימיקלים כמי ששומרת באובססיביות על רווחי העתק שלה תוך רמיסה מכוונת של האינטרס הציבורי.

אלא שעיון ביקורתי בדו"ח חושף תמונה חמורה ביותר שניתן לתארה כגבינה שוויצרית - יותר חורים מגבינה. מדובר בזריית חול בעיני הציבור, בהטעה שיטתית ומכוונת שנועדה להשגת מטרה אחת – פגיעה בחיפה כימיקלים, מקור פרנסתן של אלפי משפחות.

זו איננה פרקטיקה מדעית

דוגמה אחת נוגעת לטבלה המתארת "חוקים לאומיים למרווחי בדיקה פנימית של מכלי אמוניה מקוררים בלחץ אטמוספירי". כותרת הטבלה בדו"ח קינן אף מפנה לטבלת המקור, הלקוחה מתקנות האיחוד האירופי של יצרני הדשנים (EFMA).

צילום: אמיר זיו

הפגנה של עובדי חיפה כימיקלים

אלא שבדיקת הטבלה המקורית (באנגלית) מלמדת כי כותרתה אינה מכילה את המילה "פנימית". תוספת זו אינה טעות סופר אקראית. זוהי הטעייה מכוונת שכן טענתו המרכזית של קינן בחלק זה של הדו"ח נסובה סביב סירובה, כביכול, של חיפה כימיקלים לבצע בדיקה פנימית למכל כפי שלכאורה קובעות התקנות. אלא שתקנה כזאת אין.

האם ניתן לסרב לבצע תקנה שאינה קיימת? יתרה מכך, מאותה הטבלה בדו"ח קינן נשמטו 4 שורות המתייחסות למדינות באירופה שבהן אין חוקים המגדירים את מרווחי הזמן הנדרשים לביצוע בדיקת מכלי אמוניה. רק לאחר הסתרת מידע זה יכול קינן לקבוע כי "הרגולטור האירופי קובע מרווחי זמן של 10-12 שנים בממוצע", למרות שזה אינו המצב כלל. זו איננה פרקטיקה מדעית.

לכן אין זה מקרי שהטכניון התנער מדו"ח קינן. בהודעת המוסד נאמר כי הדו"ח אינו מהווה חוות דעת רשמית מטעמו. דו"ח קינן אף זכה לביקורות קשות מבכירי המדענים בארץ ובעולם שחשפו בו כשלים ושגיאות יסוד חישוביות. אולם קינן ממאן להביא את הדו"ח לביקורתם של מדענים-עמיתים, גם אם זו פרקטיקה בסיסית של כל מדען.

קינן עצמו העיד בבית המשפט כי כלל אינו מומחה לאמוניה או לריקון מכלי אמוניה. ספק גם אם הוא, או כל אחד מהחתומים על הדו"ח, מומחה לענייני צבא וביטחון, עובדה שלא מנעה ממנו מלהפריח טיעונים וחזיונות מתחום זה לצורך ביסוס מסקנות פסאודו-מדעיות.

יתרה מכך, לאחרונה העמיד עצמו קינן גם כאושיית כלכלה. בהזדמנויות שונות טען קינן כי חיפה כימיקלים "כמעט ולא משלמת מס הכנסה על רווחים של כמיליון דולר ליום". זו הטעייה גסה של הציבור. חיפה כימיקלים משלמת את מלא המס אליו היא נדרשת על פי החוק, שני מפעליה מוגדרים כ"מפעלים מועדפים" ומשלמים שיעורי מס בהתאם. על האמירה של מיליון דולר רווחים ביום אין הרבה מה לומר זולת - "הלוואי". ואם רומז האזרח המודאג קינן כי רווחים אלו הושגו בדרך לא חוקית, עליו להתלונן במשטרה, במקום ללהג ולהשתלח.

רק אל תבלבלו בבקשה את קינן עם העובדות, גם לא עם העובדה שתרומתה של חיפה כימיקלים למשק הישראלי נאמדת בכמיליארד וחצי שקל בשנה. מדוע לטרוח בברור העובדות כאשר מנגד קורצת אפשרות להתפרסם תוך הטעייה וזריעת בהלה?

המניעים להשתלחותו הכפייתית של פרופ' קינן בחיפה כימיקלים אינם ברורים, אך נראה שקינן עושה שימוש באצטלה האקדמית ומציג עצמו כאילו אינו בעל עניין, שעה שהתנהלותו אינה עומדת בקנה אחד עם אתיקה אקדמית בסיסית.

הכותב, ד"ר עידו חורש, הוא המדען הראשי של חיפה כימיקלים, בכתיבת המאמר השתתף טל רפופורט. [מאמר זה הוא תגובה למאמרו של פרופ' אהוד קינן](#)

[ספר התקציב 2017-2018 - גרסת כלכליסט](#)

